

illa verba constituunt essentiam formæ calicis, quæ sufficienter vini in sanguinem conversionem exprimunt; sicut dictum in conclus. præced. de forma consecrationis primæ; sed conversionem illam sola ista: *Hic est sanguis meus*, sufficienter exprimunt, non minus, quam illa: *Hoc est corpus meum*, conversionem panis in Christi corpus; ergo.

Prob. II. Ex omnibus antiquis Græcorum et Orientalium liturgiis; in nulla enim earum verba illa: *Novi et æterni Testamenti*, etc. extant; nihilominus tamen valet forma et consecratio, ut colligitur tum ex traditione universali, quæ illas liturgias recipit, et approbat; tum ex Concil. FLORENTINO, quod aperte supponit, Græcos valide consecrare.

Nec refert, quod FLORENTINUM in Decr. de Sacramentis etiam verba illa cum aliis ponat, quæ juxta nos formam constituunt; non enim id facit, quod omnia sint de ejus essentia, sive pronuntianda necessario necessitate sacramenti; sed quia pronuntiari debent necessitate præcepti. Ita etiam ait esse presbyteratus formam: *Accipe potestatem*, etc. cum tamen apud plerisque certum sit, hæc: *In nomine Patris*, etc. de essentia non esse.

314. *Dices 1º.* Forma calicis debet perfecte significare naturam Eucharistiæ; sed hanc sic non significat sine his sequentibus: *Novi et æterni Testamenti, qui pro multis effundetur*, etc. *Prob. min.* Quia sine his non significatur sanguis effusus, sed solum sanguis simpliciter; ergo.

R. Permissa Maj. N. min. Quia forma a nobis assignata sufficienter exercite sanguinem profusum, ejusve separationem a corpore in hoc incruento sacrificio significat; cum vi verborum mystice sanguis separetur a corpore. Sicut ergo Eucharistia sub speciebus panis habet rationem sacrificii, licet in forma ejus consecratoria nulla vox exprimat signate rationem sacrificii; item sicut subsistit forma consecrationis primæ sine his: *Quod pro vobis tradetur*; ita hic.

315. *Dices 2º.* Verba illa posteriora sunt quædam determinationes prædicati, quibus sanguinis Christi virtus exprimitur, effusi in passione; ergo ad essentiam pertinent.

R. N. Cons. Nam etiam in prima consecratione verba hæc: *Quod pro vobis tradetur*, magis determinant prædicatum; nec tamen essentialia sunt. Illud ergo tantum censendum est essenziale in forma Latinorum, quod determinat prædicatum ad aliquod essenziale, non accidentale tantum: essenziale autem; significare conversionem vini in sanguinem, sive hujus præsentiam realem; sicut vero verba hæc: *Hoc est corpus meum*, sufficienter significant conversionem primam sine his: *quod pro vobis tradetur*; ita quoque hic.

316. *Dices 3º.* Sed juxta Doctorem Angelicum 3. p. q. 78. a. 3. verba illa sequentia sunt de substantia formæ.

Respondent Thomistæ plerique alii, qui nobiscum sentiunt, S. THOMAM per substantiam non intelligere essentiam, sed integritatem formæ; eo quod hic a. 1. formam in verbis Christi: *Hoc est corpus meum: Hic est sanguis meus*, ut nos, præcise ponat, quin ullam alterius verbi necessarii meminisset. Quidquid vero sit, præstat cum SUAREZ sequi tot Ecclesiarum litur-

gias, quam admittere, quod consequens esset, tot tantasque Ecclesias nunquam consecrasse.

317. Quæri hic quoque solet, quomodo sacerdos proferat consecrationis verba; an recitative, historice tantum, vel an enuntiative aut assertive? Priore modo proferre, est illa præcise eloqui ut solum dicta a Christo: posteriore modo est proferre sic, ut proferens intendat asserere, vel affirmare id, quod verba significant. Sed utroque modo pronuntiari a sacerdote dicendum est. Ac 1º. *recitative*; quia uti sacerdos prioribus verbis, quæ consecrationem præcedunt, refert narrative factum Christi accipientis, benedictis, etc.; ita et posterioribus refert ejus dicta, iisque adnectit formam per particulam *enim*, quæ incongrue, ac sine ullo sensu adderetur, si cæpta narratio historica non continuaretur. 2º. *Assertive*; 1. Quia juxta FLORENTINUM proferri debent in persona Christi, sic ut Christus censeatur ea proferre per os sacerdotis; at si solum recitative proferrentur, ut quævis alia Evangelii lectio, non proferrentur in persona Christi. Imo vera essent, licet corpus Christi non adesset, modo sub speciebus a Christo consecratis fuerit. 2. Quia si sola recitativa eorum prolatio sufficeret; ergo sacerdos ad mensam forte legens verba consecrationis vere consecraret. Igitur debent proferri assertive, quia sacerdos debet ea proferre practice, cum intentione vere faciendi sacramentum, corpus Christi.

CAPUT V.

DE PROPRIETATIBUS EUCHARISTIÆ, MINISTRO, SUBJECTO.

Hic præsertim de necessitate Eucharistiæ disputatio superest; quomodo, quibus necessaria sit, an sub utraque specie ejus præcepta sit sumptio? Cætera, quæ hic de Eucharistia pertractari in specie possunt, jam pleraque in part. 1. de Sacram. in genere disserui. Adde demum, quæ de ministro ac subjecto, quantum satis, dicenda videntur.

ARTICULUS I.

AN ET QUOMODO NECESSARIA EUCHARISTIA SIT?

318. *Dico I.* Eucharistia non est necessaria necessitate medii.

Prob. I. Ex S. Scriptura. Eucharistia absolute necessaria non est, si baptismo solo obtineri salus possit; sed juxta S. Scripturam obtineri potest, Marc. 16. *Qui crediderit, et baptizatus fuerit, salvus erit.* Ad Tit. 3. 5. *Salvos nos fecit per lavacrum regenerationis.* 1. Petr. 3. 21. *Quod et vos nunc similis formæ salvos facit baptisma.* Certe quicumque est a peccatis liber, est filius Dei, jus habens ad hæreditatem gloriæ cælestis, quod non potest amit-

tere, nisi peccato novo. Sed juxta S. Scripturam id præstat baptismus, Act. 2. 38. *Baptizetur unusquisque vestrum in remissionem peccatorum.* Ad Gal. 3. 27. *Quicumque in Christum baptizati estis, Christum induistis.*

Prob. II. Ex sensu Ecclesiæ, quæ quovis tempore credidit, parvulos, qui statim post baptismum decedunt, salvos fieri, etiamsi Eucharistiam non perceperint. *Quis ignorat*, ait S. Aug. L. 1. de peccator. merit. cap. 19. n. 23. *quod baptizatus parvulus, si ad rationales annos veniens non crediderit, nec se ab illicitis concupiscentiis abstinuerit, nihil ei proderit quod parvus accepit. Veruntamen, si percepto baptismo de hac vita emigrarit, soluto reatu, cui originaliter erat obnoxius, perficietur in illo lumine veritatis, quod incommutabiliter manens in æternum, justificatos præsentia Creatoris illuminat. Peccata enim sola separant inter homines et Deum, quæ solvuntur Christi gratia.* Quo loco simul S. Pater suppeditat rationem ejus, quod diximus, scilicet: peccata sola separant inter Deum et homines: sed hæc per baptismum tolluntur; ergo.

Et vero si parvulis necessaria foret Eucharistia, igitur vel ad consequendam gratiam primam, vel ad eandem conservandam? Non primum; quia hanc consequuntur per baptismum, eum in finem institutum, quo regenerantur. Non alterum; quia gratia non amittitur, nisi per peccatum; sed hujus patrandi parvuli incapaces sunt. Quæ erat argumentatio Patrum in Concilio TRIDENT. Sess. 21. cap. 4. S. *Synodus docet, parvulos usu rationis carentes nulla obligari necessitate ad sacramentalem Eucharistiæ communionem, siquidem per baptismi lavacrum regenerati, et Christo incorporati adeptam jam filiorum Dei gratiam in illa ætate amittere non possunt.* Ac propterea Sess. ead. Can. 4. definit: *Si quis dixerit, parvulis, antequam ad annos discretionis pervenerint, necessariam esse Eucharistiæ communionem, anathema sit.*

319. *Dico II.* Eucharistia adultis necessaria est necessitate præcepti, 1º. divini; 2º. ecclesiastici.

Pars 1ª. constat ex Joan. 6. *Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, non habebitis vitam in vobis.* Quæ, cum non sonent necessitatem medii, ut ante dictum, certo necessitatem præcepti divini arguunt; eo quod sub comminatione gehennæ Eucharistiæ sumptio præcipiatur. Quia sacramentum hoc institutum est, ut habeamus, h. e. vitam spiritualem in nobis conservemus, dubium esse non potest, quin per vitam sæpius hoc salutare sacramentum, præsertim in periculo mortis, teneamur, si possumus, percipere. Hinc S. CYPRIANUS, aliique erant tantopere solliciti, ne quis, etiam martyr, sine hoc sacramento decederet.

Pars 2ª. ex Decretis Conciliorum patet, 1º. LATERANENSIS IV. cap. *Omnis utriusque sexus.* De penit. et remiss. (ap. Labb. t. 11. p. 172. E.) *Omnis utriusque sexus fidelis, postquam ad annos discretionis pervenerit, omnia sua peccata, saltem semel in anno, fideliter confiteatur proprio sacerdoti, et injunctam sibi penitentiam studeat pro viribus adimplere, suscipiens reverenter ad minus in Pascha Eucharistiæ sacramentum: nisi forte de consilio proprii sacerdotis, ob aliquam rationabilem causam ad tempus ab ejus perceptione duxerit abstinendum: alioqui et vivens ab ingressu Ecclesiæ arceatur; et moriens christiana careat sepultura.* 2º. TRIDENTINI Sess. 13. Can. 9., ubi

Patres sanciunt, omnes ac singulos Christi fideles utriusque sexus, cum ad annos discretionis pervenerint, teneri singulis annis; *saltem in paschate*, ad communicandum.

320. *Dices 1º.* Sicut Christus dixit Joan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua*, etc.; sic Joan. 6. *Nisi manducaveritis carnem Filii hominis... non habebitis vitam in vobis.* Ergo sicut ex priori baptismus necessarius intelligitur necessitate medii; ita ex posteriori Eucharistia.

R. N. *Ant.* *Disparitas* est 1º. ex parte ipsarum Christi propositionum. Nam prior: *Nisi quis*, etc. generalissima est; ibi enim comprehenduntur omnes et singuli. Altera: *Nisi manducaveritis*, in persona secunda ad auditores, qui adulti erant, restricta est; inter hos vero non erant parvuli, nec esse poterant. 2º. Quia sine baptismo saltem in voto, remitti non potest peccatum originale, nec obtineri prima gratia, sine qua ad salutem, æternamque vitam non patet aditus: at sine Eucharistia obtineri illa potest, obtineturque in Baptismo.

321. *Dices 2º.* Ecclesia primæva usque ad sec. XII. adhuc Eucharistiam solebat ministrare parvulis; ergo censebat necessariam esse necessitatem medii.

R. N. *Cons.* Res hæc *disciplinæ*, non *necessitatis* fuit; in casu enim, quo baptizantur in eventu necessitatis a laicis, Eucharistia tunc dari parvulis non potuit; et tamen, si morte præventi post baptismum decederent, nemo de eorum salute ambigebat.

322. *Dices 3º.* Patres, cum olim contra Pelagianos disputarent, qui discrimen inter regnum cælorum, et vitam æternam commenti fuerant, ex hoc textu: *Nisi manducaveritis*, etc. probabant, parvulos nec vitam æternam habere posse, nisi manducassent carnem Filii hominis; ut INNOCENTIUS I. epist. ad Patres Conc. Milevitani (inter Augustinianas 182. al. 93.). S. Aug. L. 1. de peccator. merit. c. 20. n. 26. 28.

R. D. *min.* Nisi manducassent manducatione sacramentali N. spirituali C. Pelagiani parvulos non baptizatos a regno cælorum quidem excluderent, sed tamen fructuosam vitam æternam asserebant. Errorem hunc laudati Patres sic confutabant: Nemo vitam æternam consequitur, nisi carnem Christi manducaverit: atqui parvuli non baptizati Christi carnem nec manducarunt actu, neque in voto; ergo juxta sententiam Christi non tantum a regno cælorum, sed etiam vitam æternam excludendi sunt. Intelligebant vero manducationem carnis Christi spiritualem, h. e. unionem cum Christo per fidem et charitatem, sicque cum eo incorporationem; nam præterquam quod S. Aug. discrete tradat relatus supra, parvulos solo cum baptismo decedentes salutem æternam consequi, rem hanc ita ipse exponit L. 3. de peccator. merit. cap. 4. n. 7. 8. *Quid autem apertius tot tantisque testimoniis divinatorum eloquiorum, quibus dilucidissime apparet, nec præter Christi societatem ad vitam salutemque æternam quemquam hominum pervenire, nec divino judicio injuste posse aliquem damnari? Unde fit consequens, ut quoniam nihil agitur aliud, cum parvuli baptizantur, nisi ut incorporentur Ecclesiæ, id est, Christi corpori membrisque socientur, manifestum sit, eos ad damnationem, nisi hoc eis collatum fuerit, pertinere... Numquid*

etiam illud, quia nisi manducaverint homines carnem ejus, h. e. participes facti fuerint corporis ejus, non habebunt vitam... Nonne veritas sine ulla ambiguitate proclamatur, non solum in regnum Dei non baptizatos parvulos intrare non posse, sed nec vitam æternam posse habere præter Christi corpus, cui ut incorporentur, sacramento baptismatis imbuuntur?

323. *Dices 4º.* Juxta S. THOMAM Eucharistia est ad salutem necessaria in voto q. 73. a. 3.; ergo.

R. N. *Cons.* Non enim de necessitate in voto stricte tali loquitur, qualis est respectu baptismi, quando re percipi non potest; clare enim contrarium docet q. 63. a. 4. Unde votum hic sumit pro generali illa voluntate adimplendi præcepta omnia; consequenter etiam sumendi Eucharistiam, quæ voluntas de se non justificat, sed includitur in alio de se justificante.

ARTICULUS II.

AN SUMPTIO EUCHARISTIE SUB UTRAQUE SPECIE EX PRÆCEPTO DIVINO NECESSARIA SIT NON SACRIFICANTIBUS?

Etsi in primæva Ecclesiâ communio dari soletur fidelibus sub utraque specie, id tamen disciplinæ tantum, non necessitatis ex præcepto divino ortæ putabatur. Primus Petrus Dresdensis fuit, Pragæ ludimagister, qui adjuvante Jacobello Misnensi concionatore famoso, abrogatum jam in Ecclesia calicis usum restitutum voluit ceu ab ipso Christo præceptum. Hunc Joannes Huss secutus est cum suis, ac postea Lutherus cum Calvino.

324. *Dico.* Sumptio Eucharistiæ sub utraque specie non est fidelibus non sacrificantibus ad salutem ex præcepto divino necessaria. Est de fide ex CONC. CONSTANTIENSI, BASILENSI, ET TRIDENTINO Sessione 21. Canone 1.

Prob. I. Quia tale præceptum nusquam ex S. Scriptura imprimis erui potest; sed in hac vita et gratia æque promittitur tam sumentibus sub utraque specie, quam sub una tantum; ut enim recte observarunt Patres Tridentini Sess. 21. cap. 4., Christus, qui Joan. 6. 53. dixit: *Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, et biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis; et: Qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, habet vitam æternam; demum: Qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, in me manet, et ego in eo; idem nihilominus dixit: Panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita; ac rursus: Qui manducat hunc panem, vivet in æternum.* Præterea discipulis euntibus in Emmaus Christus Eucharistiam una sub specie porrexit, Luc. 24.; panem enim illum Eucharisticum fuisse, de quo ibi sermo fit, docet S. AUG. L. 3. de consens. Evangelistar. c. 25. n. 72. Sic quoque Act. 2. 24. de fidelibus dicitur: *Erant perseverantes in doctrina Apostolorum... et communicatione fractionis panis.* Sed hic de specie vini nulla fit mentio, et tamen Lutheri ac Calvini consensu fractio illa panis Eucharistiæ erat distributio.

Neque etiam alio ex capite illa necessitas erui potest. Non ex natura hujus sacramenti, quasi sub una specie non acciperetur totum, nam sub qualibet

specie Christus totus et integer accipitur; et in qualibet specie habetur ratio convivii, quia, cum sanguis Christi nunc non amplius separatur a corpore, sub qualibet specie habetur corpus et sanguis Christi, sicque cibus et potus. Non ex gratia ad salutem necessaria; nam qui totum Christum percipit ceu omnis gratiæ fontem, nulla privatur gratia ad salutem necessaria; nec enim Eucharistia sub duplici sumpta specie confert plus gratiæ saltem *ex opere operato*, quam sub una; sicut nec sic plus confert gratiæ, si plures sacre particulæ sumantur simul, vel una post alteram, quam si una tantum. Ac ratio est, quia utrobique Christus totus, omnium gratiarum fons, percipitur; eandemque gratiam, quam promisit simul bibenti sanguinem, etiam promisit solam manducanti carnem Joan. 6. *Qui manducat hunc panem, vivet in æternum.* Non denique ex traditione; ex hac enim constat contrarium, ut modo videbimus.

325. *Prob. II.* Ex usu et praxi Ecclesiæ veteris quæ, etsi in ea usque ad seculum XII. non infrequens esset communionis sub utraque specie usus; pluribus tamen in casibus eam etiam una sub specie ministrabat.

1º. Dum fideles die Dominica in Ecclesia convenientes quasdam panis consecrati reliquias pro cæteris hebdomadæ diebus, quibus sibi privatim Eucharistiam ministrarent, deferebant secum domum sine calice, ut testatur S. CYPRIAN. Tract. de lapsis (p. 175. Edit. Rigalt.), TERTULLIAN. Lib. 2. cap. 5. ad uxorem (p. 169. B.).

2º. Dum in communicationis mutuæ signum Eucharistia mittebatur absentibus, aliasque ad Ecclesias, ut cap. præced. art. 3. §. 1. observatum.

3º. Dum residuæ consecrati panis particulæ, si nimis a communionem superessent, innocentibus pueris dabantur absumendæ, ut testatur EVAGRIUS Lib. 4. cap. 36.

4º. Dum infantibus tantum dabatur Eucharistia sub sola specie vini; non nihil vero grandioribus sub sola specie panis; ut constat ex S. CYPRIANO Tract. de lapsis., PASCHALI II. epist. ad Pontium Cluniacensem Abbatem (Labb. t. 10. p. 636.) et CONC. MATISCONESE II. can. 6. (Labb. t. 5. p. 982. B.) et exemplo Græcorum, qui hodie adhuc baptizatis infantibus solum sanguinem instillant. Ita quoque infirmis modo sub sola specie panis, modo sub sola specie vini datam Eucharistiam fuisse, testatur EUSEB. L. 6. Hist. cap. 44., PAULINUS in vita S. Ambrosii. (inter oper. S. Ambr. t. 1. p. 88. F. Edit. Paris. 1614.) CONC. TOLETANUM XI. cap. 11. (Labb. t. 6. 532. B.)

5º. Etiam communionis publicæ in Ecclesiis sub una tantum specie usus non infrequens fuit; nam sec. V. Manichæi, ut laterent, panem Eucharisticum sumebant cum Catholicis, eo quod a vino ceu re mala abhorrent. Unde GELASIUS Papa præcepit, ut communio sumeretur sub utraque specie, Can. 12. de Consecrat. Dist. 2. Idem ex eadem causa voluit S. LEO serm. 4. de Quadrag. c. 5. (Patrol. t. 54. p. 279. C.)

Demum idem invicte ostendit *Missa præsanctificatorum*, dum Græci jam a sec. IV. toto Quadragesimali tempore, exceptis sabbatis, Dominicis et festo Annuntiationis B. MARIE Virginis, in sola specie panis, jam præcedente Dominica consecrati, celebrant Missas, quod idem servat Ecclesia latina die Parasceves ab Innocentio I. id est, seculi V. tempore.

326. *Obj. I.* S. Scriptura pluribus in locis præceptum exhibet communionis sub utraque specie; ergo.

Prob. Ant. 1º. Joan. 6. Christus eam præcepit sub gravi comminatione: *Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, et biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis*; ergo.

2º. Matth. 26. usum calicis in specie præcepit: *Bibite ex eo omnes*; sicut enim ex his: *Accipite et manducate*, colligitur præceptum communionis sub specie panis; ita ex prioribus debet colligi præceptum communionis etiam sub specie vini.

3º. Hoc præceptum in ultima cœna confirmavit inquit: *Hoc facite in meam commemorationem*; quæ non solos Apostolos, sed omnino omnes fideles respiciunt.

4º. Apostolus 1. ad Cor. 11. 23. idem testatur; cum namque ibidem dixisset: *Ego enim accepi a Domino, quod et tradidi vobis*, mox utramque speciem conjungit v. 26. *Quotiescumque enim manducabitis panem hunc, et calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis*. Et v. 28. *Probet autem se ipsum homo, et sic de pane illo edat, et de calice bibat*; ergo.

R. N. Ant. Ad prob. 1ºm. R. 1º. *N. Ant.* Non enim verbis illis modum præcepit, quo sumi debeant ejus corpus et sanguis sive manducandi, et dein bibendi seorsim; sed solum rem ipsam præcepit sumere, id est, corpus ejus et sanguinem ad habendam vitam, quæ continentur sub specie una. Constat inde, tum quia effectum eundem ibidem promittit sumenti Eucharistiam sub specie panis; tum quia hic præscribit medium conservandæ vitæ spiritualis; hoc vero non consistit in modo sumendi seorsim species, sed in re sub aliis contenta, corpore et sanguine Christi; at sub specie qualibet ambo continentur. 2º. Particula *et* non raro in Scriptura disjunctive sumitur, ut Exod. 2. 5. *Qui percusserit patrem et matrem, morte morietur*; ubi *et* disjunctive sumitur. Ita hic Joan. 6. accipi disjunctive ex S. Scriptura et praxi Ecclesiæ colligimus; vel certe copulative, sed in sensu negativo, nimirum sic: si neque manducaveritis carnem Filii hominis, neque biberitis ejus sanguinem; id est, si neutrum sumpseritis, quo modo dicebat Petrus: *Argentum et aurum non est mihi*, id est, neutrum.

Ad prob. 2ºm. R. 1º. *N. Ant.* et rationem; neque enim ex verbo *manducate* hoc præceptum evincitur; sed verba hæc erant invitantis. Præceptum vero sumendæ Eucharistiæ ex Joan. 6. *Nisi manducaveritis*, etc. præcipue colligitur. 2º. Permisso Anteced., præceptum hoc solos præsentis attinet Apostolos, eorumque successores sacerdotes, non cæteros fideles; nam eo modo præcepit, ut omnes biberent, quò ait Marcus, omnes bibisse: *et biberunt ex eo omnes*; sed Apostoli soli biberunt.

Si quæras: Cur igitur Christus de calice dixerit: *bibite ex eo omnes*.

R. Quia unum eundemque calicem præbebat; ne igitur unus, vel primi ordine bibentium exhaurirent totum, ut ad postremos nihil deveniret, dixit: *bibite ex eo omnes*. De pane vero cuilibet partem divisam et propriam dedit: *fregit, deditque discipulis*; hinc non erat hic necesse dicere: *manducate ex hoc omnes*; quanquam ita etiam a Christo dictum putet S. AMBROS. L. 4. de Sacram. cap. 5. n. 21. et legatur in Canone Missæ.

Ad prob. 3ºm. R. *N. Ant.* Verba illa immediate post consecrationem panis dixerat; igitur ad calicem non pertinent. Unde et Paulus 1. Cor. 11. cum et

ipse de pane consecrato dixisset absolute: *Hoc facite in meam commemorationem*, vers. 26. sequenti de calice inquit conditionate: *Hoc facite, quotiescumque bibetis, in meam commemorationem*; id est, si biberitis, in meam commemorationem bibite.

Nec refert, quod Lucas cap. 22. post illa verba: *Hoc facite in meam commemorationem*, loquens de calice, dicat: *similiter et calicem, postquam cœnavit, dicens*, etc.; nam particula *similiter* a Luca refertur tantum ad actionem accipientis, benedictis, porrigentis, non vero ad omnia, quæ Christus fecerat ante, dixeratque, ut sensus sit: sicut accepit panem, benedixit, dedit discipulis; sic, vel *similiter* accepit calicem, etc.

Ad prob. 4ºm. R. *N. Ant.* Refert ibi Apostolus, quomodo instituta sit Eucharistia a Christo, quomodo panem consecrarit et calicem; non vero asserit, utrumque sub distincta specie debere a singulis sumi; quin de calice loquitur conditionate v. 25. ut ante dictum. Sed et conditionate loquitur 26. *Quotiescumque manducabitis panem hunc, et calicem bibetis*, etc., id est, si manducaturi estis panem, et calicem bibituri; quæ non significant debere absolute utramque speciem sumi. Demum v. 28. præceptum non datur de modo sumendi, sed de probatione sui ipsius, utrum quis digne accedat; sic si quis dicat: *probet se ipsum homo*, et sic voveat religiosum statum ingredi, vel sic voveat virginitatem; sensus non est, quod religiosus status præceptus sit, vel virginitatis votum, sed probatio. Sed et clarum fit ex præcedenti v. 27. *Itaque quicumque manducaverit panem hunc, vel biberit calicem Domini indigne, reus erit*, etc. ubi loquitur disjunctive; ac proinde sequentis v. 28. sensus est: *probet autem se ipsum homo, et sic vel manducet, vel bibat*; vel, ut, qui bibit, non bibat indigne.

327. *Obj. II.* Ex praxi veteris Ecclesiæ. Primæva Ecclesia semper Eucharistiam administrabat sub utraque specie, nisi aliud posceret necessitas, quæ vero excusat a præcepto; ergo. *Prob. Ant.* Nam panis saltem dabatur intinctus in sacro sanguine; ac fideles cum sacro pane etiam vinum secum deferebant domum; item Græci in Missis præsanctificatorum consecrato pani aliquot sanguinis guttas affundunt.

R. N. Ant. Constat ex exemplis in *Prob. 2ª*. communionis etiam publicæ.

Ad prob. R. Etsi id aliquando factum; non tamen semper in his præcise casibus; nam in aliis non intingebatur. Græcos quod attinet, etsi quasdam sanguinis guttas infundant; statim tamen ad ignem exsiccant. Deinde hic mos apud Græcos veteres non erat, nec in eorum liturgiis antiquis extat. Ac demum nunquam saltem apud Latinos id in usu fuit.

328. *Obj. III.* Ex Patribus. Hi de communionem sub utraque specie, tanquam de re præcepta loquuntur; ergo.

Prob. Ant. 1º. S. JUSTIN. M. Apol. 1. n. 66. (opp. p. 86. A. edit. Venet.) ait de communionem sub utraque specie, Apostolos testari in Evangeliiis, ita sibi Christum præcepisse. Auctor sermon. de cœna Dom. (inter Cypriani opera p. 329.) *Lex*, inquit, *usum sanguinis prohibet; Evangelium præcipit, ut bibatur*. S. CYPRIAN. epist. ad Cæcilium p. 100. queritur, quosdam circa calicem non observare, quæ Christus præcepit. S. CHRYSOSTOM. homil. 18. in 2. Cor. (opp. t. 10. p. 568. C.) ait, in Lege nova secus, ac in veteri, unum corpus et unum poculum omnibus proponi.

Prob. 2º. PASCHASIUS RATBERTUS L. de Corp. et Sang. Domini cap. 15. n. 2. verba hæc : *Bibite ex eo omnes*, etiam extendit ad laicos : *Accipite, et bibite ex hoc omnes, tam ministri, quam et reliqui credentes.*

Prob. 3º. GELASIUS Papa communionem sub una specie vocat *sacrilegium*, Can. 12. Dist. 2. de Consecrat. ; S. LEO serm. 4. Quadragesimali. c. 5. *sacrilegam simulationem.*

R. D. *Ant.* Tanquam de re omnibus non sacrificantibus præcepta jure divino, ab ipso Christo N. lege aliqua Ecclesiæ pro usu et consuetudine illius temporis C. Loquuntur ad usum vulgarem sui temporis, et disciplinam ; sicque præcepta dici poterat utriusque speciei sumptio, et ita revera præceperant GELAS. et S. LEO propter Manichæos.

Ad prob. 1º. ex S. JUSTINO R. Revera ita Christum præcepisse Apostolis utpote sacerdotibus ; de his enim loquitur, ita *sibi* præcepisse. Auctor serm. de cœn. Dom. ipsam rem sumendam respicit, non modum ; sed qui corpus Christi manducat, simul sanguinem bibit, qui nunquam separatur a Christi corpore ; sicque quoad hoc sufficienter Lex evangelica recedit a Lege veteri. S. CYPRIANUS ita queritur, sed de *Aquariis* hæreticis, qui in sola aqua secundam consecrationem peragebant. S. CHRYSOSTOM. ad sui usum temporis respicit.

Ad prob. 2º. R. GELASIUS in Manichæos invehitur, qui a calice abstinebant ceu re mala ; loquitur enim de his, qui superstitione obstricti non sumebant vinum ; Manichæi vero negabant, utramque speciem esse sacramentum, ac tantum contineri in specie altera, quantum in prima panis ; itaque sacrilege dividebant mysterium ; at sic fideles mysterium non dividunt. Eadem est ad S. LEONEM responsio, ut jam ex supradictis constat. Inde sanxit GELASIUS, *ut integra sacramenta percipiant*, id est, utramque speciem ; vel si nolint, penitus arceantur.

329. *Obj. IV.* Ex ratione. 1º. Eucharistia instituta est per modum convivii : atqui hoc non habetur per unicam speciem, puta cibi ; ergo.

2º. Instituta est in commemorationem mortis Christi, juxta Apostolum 1. ad Cor. 11. 26. *Quotiescumque manducabitis panem hunc, et calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis.* Sed in sumptione unius speciei non habetur commemoratio, vel representatio mortis Christi.

3º. Saltem cum Christus usum calicis non prohibuit, injuste fecit Ecclesia eo fideles fraudando.

Ad 1º. R. D. *Maj.* Per modum convivii corporalis N. spiritualis C. Inter hæc vero convivium istud est discriminis, quod in corporali cibo non contineat potum ; in Eucharistico vero quod habet rationem cibi, contineat in se potum, et quod habet rationem potus, contineat cibum ; quia corpus Christi non est sine suo sanguine, nec sanguis sine corpore ; ergo sub una specie quoad rem habetur hoc convivium.

Ad 2º. R. C. *Maj. D. min.* Non habetur hæc representatio tam expressa C. non habetur sufficiens N. Hoc ipso enim, quod sumatur species panis, sub qua vi verborum solum corpus ponitur, significatur ejus a sanguine separatio, sicque Christi mors. Magis expressa quidem hæc significatio est, si utraque seorsim species sumitur ; sed hæc ad Eucharistiam spectat, ut sacrificium est, non ut sacramentum, in quo sufficit hæc significatio, vel representatio quoad rem et substantiam. Sicut, licet in baptismo tria

immersio magis expresse significet sepulturam Christi ; sufficit tamen affusio, vel aspersio.

Ad 3º. R. N. *Assert.* Christus usum calicis non prohibuit, sed nec præcepit. Cur vero Ecclesia eum prohiberet, multæ gravesque causæ fuerunt, quas refert Catechismus Romanus Part. 2. de Euchar. 1º. Periculum effusionis, quod sæpe vix est moraliter evitabile in concursu populi, dum tremuli senes, juvenes non satis culti, etc. ad Eucharisticam mensam accurrunt. 2º. Quia Eucharistia servari debet pro infirmis ; pronum est, aura præsertim calida, vini species, non sine injuria sacramenti, in acetum degenerent. 3º. Ut esset in sumendo hoc sacramento uniformitas, cum sint multi vino abstemii a natura. 4º. Ut convelleretur Jacobelli, Joannis Huss hæresis, sacrilegium esse docentium, unam tantum speciem sumere ; tum eorum ; qui inficiabantur, sub una specie Christum totum contineri.

ARTICULUS III.

DE MINISTRO ET SUBJECTO EUCHARISTIÆ.

Minister Eucharistiæ duplex distinguitur, consecrandæ, et dispensandæ.

De ministro Eucharistiæ consecrandæ multiplex error fuit. Fuere, qui potestatem hanc mulieribus tribuerent, ut Gnostici, de quibus IRENÆUS L. 1. cap. 9. Waldenses cuilibet laico, modo probis esset moribus, concedebant hoc, quod cuilibet sacerdoti, si esset improbus, abrogabant. Hoc quoque in dubium revocaverat Wicleffus, teste THOMA WALDENSI L. 2. de Sacram. c. 7. Sed, quod Wicleffus revocabat in dubium, definiit LUTHERUS, sacerdotium commune omnibus faciens Christianis ; ideoque, dum poscit necessitas, quemlibet de plebe posse Eucharistiam conficere, quanquam id alias permitti non oporteat, ordinis et disciplinæ causa. L. de Captiv. Babyl. cap. de Ordine.

330. *Dico I.* Sacerdotes soli Eucharistiæ consecrandæ ministri sunt, nec id ulli alteri mortalium competit. Est de fide, juxta TRIDENTINUM Sess. 22. can. 2. Ante quod idem tradiderat CONCILIUM LATERANENSE IV. relatum cap. *Firmiter*, de SS. Trinit. sed et FLORENTINUM in Decreto.

Prob. I. Ex S. SCRIPTURA Luc. 22. 19. ad solos Apostolos, eorumque successores sacerdotes dixit Christus : *Hoc facite in meam commemorationem.* Neque enim potestatem hanc datam per illa Christi verba fidelibus singulis fuisse, ex ipsa Apostolorum praxi constat, cum nunquam legatur, munus hoc quemquam alium obivisse præter Apostolos, et quos ipsi consecrassent presbyteros. Unde et aiebat Paulus 1. Cor. 4. *Sic nos existimet homo ut ministros Christi ; consecrans vero ut minister Christi agit, cujus in persona ac nomine dicit : Hoc est corpus meum.*

Prob. II. Ex TRADITIONE constanti Ecclesiæ. S. JUSTINUS M. Apol. 1. n. 65. 66. ait *eum qui fratribus præest* rerum universarum Patri per nomen Filii et Spiritus sancti offerre Eucharistiam juxta mandatum, quod Apostolis Christus dedit, cum accepto pane dixit : *hoc facite.* TERTULLIAN. L. de Cor. mil. (opp. p. 102. A.) refert ad traditionem Apostolicam, quod Eucharistiam *non de aliorum manu, quam presidentium sumamus.* Quanto magis igitur ad hos confectio pertinebit ? S. EPIPHAN. epist. ad Joannem Hierosolymit. (opp. t. 2.